

LUẬT THỐNG KÊ MẪU

(Được sử dụng như là hướng dẫn khi dự thảo Luật Thống kê cơ bản của các nước đang chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường)

Điều 1. Mục đích

1. Mục đích của Luật này là nhằm thiết lập một khuôn khổ pháp lý cho việc tổ chức và sản xuất thống kê chính thức ở .... *(Ghi tên nước thích hợp)*.

2. Thống kê chính thức phải cung cấp trên cơ sở công bằng thông tin bằng số và đại diện về tình hình kinh tế, nhân khẩu, xã hội và môi trường ở ... *(ghi tên nước thích hợp)* cho tất cả người sử dụng như các cơ quan Chính phủ, các nhà điều hành xã hội và kinh tế, các nhà nghiên cứu và công chúng.

3. Luật này được thiết lập theo các nguyên tắc cơ bản về thống kê chính thức được Ủy ban Thống kê của Liên hợp quốc thông qua ngày 14/4/1994.

Điều 2. Các định nghĩa

Đối với mục đích của Luật này

1. Thống kê chính thức có nghĩa là thông tin có được do xử lý số liệu để tập hợp bằng số các đặc trưng trong một tổng thể nhất định trong khuôn khổ thực hiện của *chương trình thống kê chính thức* của các cơ quan có thẩm quyền;

2. Tổng thể có nghĩa là bất kỳ toàn bộ hay bộ phận các đơn vị thống kê, chúng là những người tự nhiên hay các đơn vị kinh tế;

3. Sản xuất thống kê chính thức có nghĩa là tất cả các hoạt động cần thiết cho chuẩn bị, tập hợp, lưu trữ, biên soạn, phân tích và phổ biến các thông tin thống kê;

4. Phổ biến có nghĩa là việc đưa ra các thông tin thống kê không thuộc đối tượng *bảo mật thống kê* tới người sử dụng bằng mọi hình thức và phương pháp sử dụng;

5. Số liệu mật riêng tư có nghĩa là những thông tin do cơ quan có thẩm quyền thu thập để sản xuất số liệu thống kê chính thức, có liên quan đến một đơn vị thống kê riêng mà khi để cho đơn vị đó bị nhận diện một cách trực tiếp hay gián tiếp, do đó làm lộ thông tin của cá nhân.

Điều 3. Chương trình thống kê chính thức

1. Chương trình thống kê chính thức phải xác lập được khuôn khổ cho sản xuất tất cả các số liệu thống kê chính thức ở ... *(nước)*;

2. Chương trình phải là một đạo Luật hoặc Nghị định Chính phủ thông qua trong khoảng thời gian .... năm và phải được công bố trong công báo nhà nước;

3. Chương trình phải bao gồm thông tin thống kê cần cho việc quan sát tình hình kinh tế, nhân khẩu, xã hội và môi trường ở ... *(nước)*, phải xem xét tính hiện có của các nguồn, gánh nặng của người trả lời và hiệu quả chi phí.

Điều 4. Nội dung của chương trình

1. Chương trình phải chỉ rõ từng yếu tố của nó như phạm vi, loại (điều tra mẫu, tổng điều tra toàn bộ hoặc sử dụng số liệu hành chính đang tồn tại), tần suất và chủ đề của các chỉ tiêu điều tra.

2. Trừ khi có sự quy định khác trong chương trình, điều tra và tổng điều tra phải được thực hiện trực tiếp theo chương trình và các đơn vị điều tra có nghĩa vụ phải cung cấp thông tin cần thiết để sản xuất số liệu thống kê.

Điều 5. Các cơ quan thực hiện

Các hoạt động thống kê chính thức phải do Cơ quan Thống kê Quốc gia (ở đây gọi là NSO) thực hiện còn những cơ quan khác sẽ thực hiện các hoạt động thống kê chuyên biệt trong chừng mực và mức độ mà chương trình thống kê chính thức đã quy định cụ thể.

Điều 6. Cơ quan Thống kê Quốc gia (NSO)

Cơ quan Thống kê Quốc gia (NSO) là một .... (*ghi tên loại cơ quan hành chính trung ương*) do một chủ tịch đứng đầu (hoặc có thể là một Tổng cục trưởng).

Điều 7. Chủ tịch của NSO

1. Chủ tịch được chỉ định phải là người có khả năng chuyên môn, nhân cách và danh tiếng trong lĩnh vực thống kê, trong thời gian .... năm. Có thể tái chỉ định sau khi tư vấn Hội đồng Thống kê.

2. Chủ tịch phải cử ra nhân viên của NSO.

Điều 8. Nhiệm vụ của NSO

1. NSO phải có trách nhiệm chung đối với việc thực hiện các hoạt động thống kê chính thức cho đến khi chương trình thống kê chính thức có quy định khác. Những nhiệm vụ này bao gồm những điểm đặc biệt sau:

- Chuẩn bị một bản dự thảo chương trình thống kê chính thức để được thông qua theo Điều 3 sau khi tư vấn Hội đồng Thống kê.

- Chuẩn bị và tổ chức việc thực hiện các hoạt động thống kê đã xác định theo chương trình.

- Xây dựng và xác định phương pháp luận thống kê, các phân loại và tiêu chuẩn cần được sử dụng khi sản xuất thống kê chính thức.

- Thu thập các thông tin thống kê cần thiết, biên soạn kết quả theo các cấp và các kết quả chi tiết thích hợp, phân tích kết quả và phổ biến chúng tới người sử dụng.

- Cung cấp sự giải thích kỹ thuật về các kết quả để tránh lý giải sai sót.

- Tổ chức nghiên cứu và đẩy mạnh phát triển hơn nữa phương pháp luận và công nghệ thống kê.

- Giám sát sự thực hiện các nhiệm vụ thống kê trong chương trình thống kê do các cơ quan khác thực hiện.

- Trình Chính phủ và Quốc hội báo cáo (*hàng năm*) về sự thực hiện chương trình; báo cáo này phải được xuất bản rộng rãi tới công chúng.

- Thu thập và phổ biến các thông tin thống kê nước ngoài để so sánh với tình hình kinh tế, nhân khẩu, xã hội và môi trường của (*ghi tên nước bạn*) với các nước khác và trong khu vực.

- Quảng cáo kiến thức về thống kê ra bên ngoài các cơ quan sản xuất thống kê.

- Hợp tác với các tổ chức quốc tế và nước ngoài để tạo thuận lợi so sánh thống kê chính thức với thống kê do các hệ thống thống kê khác sản xuất.

2. NSO sẽ không thực hiện bất kỳ nhiệm vụ nào không liên quan đến mục đích thống kê như việc sử dụng các số liệu thu thập được để thực hiện các quyết định hoặc biện pháp liên quan đến đơn vị thống kê cá nhân.

Điều 9. Sự thực hiện các hoạt động thống kê chính thức của các cơ quan khác

1. Ngoài NSO chương trình thống kê chính thức có thể trao quyền thực hiện các hoạt động thống kê chính thức cho các cơ quan khác, những số liệu mà các cơ quan đó đã thu thập được trong quá trình thực hiện quyền quản lý của mình.

2. Các phương pháp phân loại và các tiêu chuẩn do các cơ quan này sử dụng đều phải được NSO điều phối.

3. NSO có thẩm quyền công bố các kết quả theo chương trình phát hành của mình. Chính vì vậy, các cơ quan khác phải chuyển thông tin thống kê đã biên soạn theo yêu cầu của NSO.

4. Theo yêu cầu của NSO và nếu cần thiết, trong điều kiện được quy định bởi các luật riêng hoặc bởi chương trình thống kê chính thức, số liệu cá nhân do các cơ quan khác thu thập có thể được chuyển giao cho NSO. Cả NSO lẫn cơ quan thu thập thông tin đó đều có nghĩa vụ về việc giữ bí mật cho những thông tin cá nhân này.

Điều 10. Hội đồng Thống kê

1. Hội đồng Thống kê của ... (*ghi tên nước bạn*) (sau đây gọi tắt là “Hội đồng”) được lập ra theo Luật này nhằm đưa ra những khuyến nghị về chuẩn bị và thực hiện chương trình thống kê chính thức, về việc phát triển và tạo chức năng cho các hoạt động của thống kê chính thức nói chung. Chính vì vậy, Hội đồng thực hiện các chức năng cụ thể sau:

- Đưa ra ý kiến và khuyến nghị về sự chuẩn bị và dự thảo chương trình thống kê chính thức, trước khi thông qua chương trình.

- Giám sát, đánh giá và cho ý kiến về việc thực hiện chương trình thống kê chính thức.

- Ban hành những khuyến nghị đối với sự phát triển hơn nữa của hệ thống thống kê chính thức ở ... (*ghi tên nước bạn*).

- Bình luận về tình hình ngân sách của việc thực hiện chương trình thống kê chính thức.

- Trình bày quan điểm với... về những người được đề cử vào vị trí chủ tịch của NSO.

2. Công việc của Hội đồng là công việc chung, hội đồng có thể trình bày các ý kiến của mình trước công luận.

Điều 11. Thành phần của Hội đồng

Hội đồng sẽ bao gồm ... (*ghi tổng số người thích hợp đối với nước bạn*) là thành viên, đại diện cho các nhóm và các cơ sở kinh tế và xã hội, như sau:

- ... (ghi số) Bộ và các ngành dịch vụ công cộng.
- .... số đại diện của Trung ương và địa phương.
- ... số nhân viên của cơ quan sản xuất thống kê chính thức.
- ... số các tổ chức và hội chuyên môn.
- ... số trường đại học và viện nghiên cứu.
- ... những người sử dụng thống kê chính thức.

Điều 12. Bổ nhiệm

1. Các thành viên của Hội đồng phải được bổ nhiệm theo cùng điều kiện và bởi cùng cơ quan như đối với Chủ tịch của NSO theo đề nghị của các nhóm mà họ đại diện trong thời gian nhiệm chức là ... (ghi số) năm.

2. Các thành viên của Hội đồng được đề cử phải là người có khả năng chuyên môn, nhân cách và danh tiếng trong lĩnh vực thống kê.

Điều 13. Tổ chức nội bộ của Hội đồng

1. Hội đồng phải bầu ra một chủ tịch trong số các thành viên trong thời gian hoạt động của cơ quan của Hội đồng.

2. Hội đồng phải đặt ra các quy tắc nội bộ về thủ tục.

Điều 14. Các nguyên tắc

1. Để bảo đảm chất lượng của thống kê chính thức và duy trì được uy tín trước công chúng việc tổ chức và thực hiện chương trình thống kê chính thức phải được quản lý bằng các nguyên tắc độ tin cậy, tính khách quan, tính thích hợp, bảo mật thống kê và tính trong sáng.

2. Theo mục đích của Luật Thống kê:

- *Độ tin cậy*: nghĩa là thống kê phải vẽ ra được bức tranh về tình hình muốn mô tả càng gần với thực trạng càng tốt. Đây là nhu cầu trong thực tế; chẳng hạn sử dụng các phương pháp thống kê khoa học v.v... được công nhận phù hợp với thực tế nhất và do đó loại trừ những xem xét không có tính chuyên môn khi lựa chọn;

- *Khách quan*: bao gồm hai khía cạnh, có nghĩa là thống kê không chỉ vô tư và trung thực (điều này đã được đề cập gián tiếp khi nhắc tới tính hiện thực trong nguyên tắc về *độ tin cậy*), mà còn được phổ biến tới tất cả người sử dụng theo cách thức đó;

- *Tính thích hợp* nghĩa là chương trình thống kê cần có nội dung vừa đủ độ cần thiết, không thừa không thiếu để đưa ra một bức tranh thích hợp của tình hình kinh tế, nhân khẩu, xã hội và môi trường. Bởi vì luôn có một mâu thuẫn tiềm ẩn giữa một bên là khối lượng thông tin lớn có thể rất hữu ích đối với người sử dụng, một bên là tính khả thi của những hoạt động thống kê lại bị hạn chế bởi ngân sách hiện có, nguồn nhân lực khả dụng và gánh nặng mong muốn đối với người trả lời. Nguyên tắc này đòi hỏi phải có một quá trình liên tục theo dõi sự phát triển của xã hội và cập nhật thường xuyên chương trình bằng việc bổ sung vào chương trình những vấn đề đang quan trọng và bỏ đi những vấn đề không còn được ưu tiên nữa;

- *Tính bảo mật thống kê* nghĩa là một đơn vị riêng, có thể là cá nhân hoặc một đơn vị pháp lý, phải tin rằng những thông tin cá nhân chỉ được sử dụng là những nguyên liệu thô để tổng hợp các kết quả thống kê mà phần thông tin liên quan đến cá nhân đó trong kết quả tổng hợp không thể nào nhận biết được. Điều này loại trừ việc sử dụng thông tin đã cung cấp để sản xuất số liệu thống kê ở bất kỳ môi trường hành chính khác - nơi mà người ta thực hiện các quyết định hành chính đối với cá nhân đó. Vì vậy bất kỳ việc chuyển giao tới cơ quan nào khác chẳng hạn cơ quan thuế sẽ là một sự vi phạm nghiêm trọng;

- *Tính trong sáng* phải chỉ ra rằng thống kê không phải là khoa học bí mật mà chỉ có những nhà quản lý mới có trong tay các công cụ để hiểu biết được nó. Thống kê một mặt phải trình bày các phương pháp đã sử dụng để một mặt công chúng tin tưởng vào độ tin cậy và mặt khác để đánh giá điểm yếu và điểm mạnh của một số kết quả thống kê thấy là phù hợp trong khuôn khổ họ có thể sử dụng được các số liệu đó. Như vậy, nguyên tắc này buộc các nhà thống kê có nghĩa vụ công bố các số liệu theo vùng cùng với các kết quả thống kê được.

3. Chính vì vậy thống kê chính thức phải nhằm mục đích làm tấm gương phản ánh càng trung thực càng tốt tình hình thực tế, phổ biến kết quả tới người sử dụng một cách khách quan và vô tư, tập trung vào số liệu thiết yếu cần cho việc ra quyết định và tôn trọng quyền của công dân về thông tin công cộng đồng thời phải xem xét kỹ càng mối quan hệ giữa một bên là chi phí và gánh nặng và một bên là lợi ích. Thông tin cá nhân dưới dạng có thể nhận biết, được thu thập cho mục đích thống kê phải không được sử dụng cho mục đích khác. Những thông tin cần thiết để đánh giá giữa một bên là chất lượng của thống kê chính thức, đặc biệt là các phương pháp sử dụng để sản xuất thông tin đó, với một bên tuân thủ các nguyên tắc ra sao, phải được công bố đại chúng.

Điều 15. Độc lập về chuyên môn

1. Khi thực hiện chương trình thống kê chính thức, các nhân viên của NSO hoặc các cơ quan thẩm quyền khác không phải trông đợi hoặc nhận chỉ thị từ Chính phủ, cơ quan nhà nước khác, các đảng phái chính trị hoặc các nhóm quyền lợi quan tâm đến thống kê chính thức khác, đặc biệt là trong việc lựa chọn các nguồn số liệu, các phương pháp và các thủ tục thống kê, về nội dung, hình thức và thời gian công bố thông tin và trong việc áp dụng nguyên tắc bảo mật thống kê.

2. Các cơ quan và các nhóm khác đã nêu ở đoạn 1 phải cam kết tôn trọng nguyên tắc đặt ra đó và không được tìm cách gây ảnh hưởng đến các nhân viên của các cơ quan thống kê khi họ đang thực hiện nhiệm vụ của mình.

Điều 16. Các nguồn số liệu

1. NSO phải được quyền lấy ra những số liệu cần thiết để sản xuất thống kê chính thức từ tất cả những loại nguồn như các cuộc điều tra, tổng điều tra và các ghi chép hành chính hoặc bằng phương pháp ước lượng trên cơ sở thông tin có sẵn tại NSO.

2. NSO phải quyết định về các nguồn thông tin cần được sử dụng có chú ý tới chất lượng, thời gian, chi phí và gánh nặng đối với người cung cấp thông tin.

Điều 17. Quyền được thông tin

Các đơn vị thống kê, khi được yêu cầu cung cấp thông tin để sản xuất thống kê chính thức đều có quyền được thông báo về mục đích, phạm vi của điều tra hoặc tổng điều tra, các biện pháp được áp dụng để bảo đảm bảo mật thống kê cũng như các quyền lợi và nghĩa vụ của họ.

Điều 18. Nghĩa vụ trả lời

1. Các đơn vị thống kê như các doanh nghiệp hoặc các đại diện kinh tế, khi được yêu cầu cung cấp thông tin, bất kể có tư cách pháp nhân hay không, đều có trách nhiệm thông qua người có trách nhiệm của mình cung cấp thông tin đầy đủ và trung thực cho NSO theo hình thức thích hợp đúng thời gian và miễn phí.

2. Các tư nhân có nghĩa vụ phải cung cấp những thông tin về đời tư và tình hình khác không liên quan đến hoạt động kinh tế nếu như điều này được chương trình thống kê chính thức quy định cho các hoạt động thống kê riêng biệt.

3. Nghĩa vụ trả lời áp dụng cho tất cả các đơn vị thống kê tương ứng với các tiêu chí của tổng thể được xác định bởi phạm vi của điều tra. Trong trường hợp tổng điều tra toàn bộ, tất cả các đơn vị đều có nghĩa vụ trả lời, trong điều tra mẫu chỉ những đơn vị được chọn theo phương án chọn mẫu mới có nghĩa vụ trả lời. NSO phải xây dựng kỹ lưỡng phương án chọn mẫu để bảo đảm tính đại diện và hạn chế gánh nặng trả lời.

Điều 19. Quyền truy cập số liệu hành chính

Tất cả các cơ quan hành chính phải cho NSO quyền được sử dụng các thông tin thu thập, xử lý và lưu trữ trong phạm vi thẩm quyền của mình, đặc biệt là các đăng ký và các tệp dữ liệu khác, ở mức độ là cần thiết cho sản xuất thống kê chính thức, như vậy sẽ tránh được việc đặt ra gánh nặng trả lời cho các đơn vị có liên quan.

Điều 20. Sự vi phạm

Sự vi phạm các nghĩa vụ được quy định trong Điều 18 và 19 phải bị xử phạt theo ... (tham khảo các Luật hiện hành hoặc quy định các điều khoản xử phạt riêng trong Luật Thống kê).

Điều 21. Quyền sử dụng kết quả thống kê

1. NSO phải bảo đảm rằng thống kê chính thức được phổ biến theo một cách mà tất cả người sử dụng đều có quyền sử dụng một cách công bằng và đồng thời, đặc biệt những kết quả đã được quy định cụ thể trong chương trình thống kê chính thức theo loại, hình thức và ngày phát hành.

2. Những thông tin thống kê, mà việc công bố những thông tin ấy không được quy định trong chương trình thống kê chính thức, phải luôn có sẵn ngay khi chúng được sản xuất ra.

3. Phải sử dụng mọi phương tiện để tiếp cận được người sử dụng. Việc này bao gồm chính các ấn phẩm của NSO và các cơ quan khác đã quy định ở Điều 9, các phương tiện thông tin đại chúng và bất kỳ hình thức thông tin nào tới từng hoặc nhóm người sử dụng.

Điều 22. Số liệu bảo mật

1. Các số liệu được thu thập, xử lý và lưu trữ cho sản xuất thống kê chính thức phải được bảo mật khi chúng làm cho các đơn vị thống kê bị nhận diện, bất kể trực tiếp hay gián tiếp, qua đó làm lộ thông tin cá nhân.

2. Người ta sẽ trực tiếp nhận ra được một đơn vị thống kê qua tên và địa chỉ của đơn vị ấy hoặc qua một số định danh được nhiều người biết và đã được xác định.

3. Việc nhận diện gián tiếp và khả năng nhận biết một đơn vị thống kê qua những nguồn khác chứ không phải qua những thông tin đã nêu ở khoản 2. Để xác định xem liệu đơn vị thống kê có bị nhận diện gián tiếp hay không, người ta phải xem xét đến mọi phương tiện có thể được sử dụng một cách hợp lý để xác định đơn vị thống kê đó.

Điều 23. Các hoạt động thống kê khác của NSO

NSO có thể được trao các điều luật quy định riêng biệt để thực hiện các nhiệm vụ khác ngoài những nhiệm vụ đã được quy định trong Luật này. Trong trường hợp ấy, các khoản quy định của Luật này sẽ không áp dụng cho các nhiệm vụ khác đó.